

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/24/2001

OPINIE O REPRYWATYZACJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ W ciągu ostatniego roku wzrósł odsetek przeciwników reprivatyzacji (z 39% do 48%) i spadł odsetek jej zwolenników (z 47% do 38%). Tym samym obecne poparcie dla reprivatyzacji jest najniższe z odnotowanych dotychczas w naszych sondażach. Co siódmy Polak (14%) nie ma wyrobionej opinii na temat zwrotu mienia byłym właścicielom.
- ◆ Od września '99 odnotowaliśmy niewielki, 5-punktowy, wzrost liczby osób przekonanych, że reprivatyzacja narazi na straty polską gospodarkę. Obecnie opinię taką podziela 60% ankietowanych, co dziesiąty (10%) jest odmiennego zdania, a co piąty (19%) ocenia, że to przedsięwzięcie jest dla naszej gospodarki w takim samym stopniu korzystne, co niekorzystne.
- ◆ Mimo spadku poparcia dla idei reprivatyzacji i wzrostu przekonania, że jest to przedsięwzięcie, które może zaszkodzić naszej gospodarce, niemal połowa badanych (48%) uważa, że zwrot mienia byłym właścicielom jest moralnie słuszny. Częściej niż co trzeci respondent (36%) ma ambiwalentny stosunek do etycznego aspektu reprivatyzacji, a 15% podważa moralną zasadność tego procesu.
- ◆ Ponad połowa badanych (56%) uważa, że zwrot mienia powinni otrzymać *tylko obywatele Polski mieszkający na stałe w Polsce*, a częściej niż co szósty (15%) jest zdania, że reprivatyzacja powinna objąć *wszystkich byłych właścicieli, bez względu na ich narodowość i aktualne obywatelstwo*. Jedynie 6% ankietowanych podziela pogląd, iż restytucja mienia powinna objąć *tylko obywateli polskich, niezależnie od tego, w jakim kraju mieszkają*, a 5% - że zwrot mienia powinni otrzymać *tylko Polacy, nawet jeśli obecnie są obywatelami innych państw*. Opinie w tej sprawie nie zmieniły się w ciągu ostatniego roku. Nadal też niemal co piąty respondent (18%) nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

Polska jest ostatnim krajem Europy Środkowo-Wschodniej, który nie przeprowadził reprivatyzacji. Wszystko jednak wskazuje na to, że po dziesięciu latach starań i dyskusji będziemy mieć swoją ustawę reprivatyzacyjną. O tym, czy po ustosunkowaniu się Sejmu do senackich poprawek do ustawy wejdzie ona w życie, zadecyduje podpis prezydenta. Oczekuje się, że prezydent podejmie decyzję w marcu. W ramach ustawy reprivatyzacyjnej swoich roszczeń będą mogły dochodzić osoby, które w latach 1944-1962 utraciły majątek z naruszeniem prawa obowiązującego w powojennej Polsce. Będą one mogły otrzymać zwrot mienia w naturze lub rekompensatę w bonach reprivatyzacyjnych, jednak w obu przypadkach wartość rekompensat będzie stanowić połowę znacjonalizowanego majątku. Projekt zakłada także realizację roszczeń Zabużan. Do ubiegania się o zwrot majątku uprawnione byłyby osoby, które w dniu utraty mienia oraz 31 grudnia 1999 roku miały polskie obywatelstwo. Senat zdecydował o zniesieniu tego drugiego warunku. Rozszerzenie kręgu uprawnionych do roszczeń reprivatyzacyjnych oraz wiele innych zapisów w przyjętym projekcie budzi kontrowersje i ma swoich przeciwników również wśród parlamentarzystów.

W przeszłości kilkakrotnie pytaliśmy respondentów o ich stosunek do reprivatyzacji. Debata nad przyjętym projektem ustawy oraz publiczne dyskusje i wypowiedzi o finansowych możliwościach państwa przeprowadzenia reprivatyzacji były dobrą okazją do przeprowadzenia sondażu¹ na temat nastawienia Polaków do reprivatyzacji oraz postulowanego sposobu jej realizacji.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (129) przeprowadzono w dniach 2-6 lutego 2001 roku na 1077-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

STOSUNEK DO REPRYWATYZACJI

Stosunek do reprivatyzacji zmieniał się w czasie. Największe poparcie dla tej idei odnotowaliśmy na początku transformacji (65%). W miarę upływu czasu i powracających publicznych dyskusji o trudnościach finansowych i formalnoprawnych związanych z przeprowadzeniem reprivatyzacji poparcie dla niej wahało się (od 53% w listopadzie '92 do 38% obecnie), przy jednocześnie odnotowanym w latach 1995-1999 wzroście niezdecydowania wobec tego przedsięwzięcia (wzrost odsetka deklaracji „trudno powiedzieć”).

W ciągu ostatniego roku zwiększyła się liczba osób sprzeciwiających się reprivatyzacji (o 9 punktów) i zmalała liczba popierających ją (również o 9 punktów). Zmiany te sprawiły, że po raz pierwszy od początku sondowania opinii na ten temat przeciwnicy reprivatyzacji (48%) uzyskali przewagę nad jej zwolennikami (38%). Tym samym jest to najniższy odnotowany od roku '91 odsetek opowiadających się za przeprowadzeniem reprivatyzacji i najwyższy - wyrażających dezaprobatę. Tak samo jak przed rokiem, 14% badanych nie ma wyrobionej opinii o tym procesie.

Tabela 1

Stosunek do reprivatyzacji	Wskazania respondentów według terminów badań								
	III '91	XI '92	V '95	V '97	XII '97	IV '99	IX '99	I 2000	II 2001
	w procentach								
Zwolennicy	65	53	45	41	52	44	40	47	38
Przeciwnicy	28	41	38	38	28	37	40	39	48
Trudno powiedzieć	7	6	17	21	20	19	20	14	14

Stosunek do reprivatyzacji jest najsilniej związany z poglądami politycznymi ankietowanych i ich sympatiami partyjnymi. Respondenci identyfikujący się z lewicą w zdecydowanej większości (68%) są przeciwnikami tego przedsięwzięcia, natomiast popiera je ponad połowa (53%) badanych o poglądach prawicowych.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Stosunek do reprivatyzacji		
	zwolennicy	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
AWS	67	28	5
PO	49	41	10
PSL	44	47	9
SLD	35	55	11
UW*	35	55	10
Niezdecydowani	42	44	14
Niezamierzający głosować	38	41	21

* Dane dotyczące UW należy traktować ostrożnie ze względu na małą liczbę (40 osób) zadeklarowanych jej wyborców

W elektoratach partyjnych największego poparcia udzielają reprivatyzacji wyborcy AWS. Również w potencjalnym elektoracie Platformy Obywatelskiej zwolennicy zwrotu mienia byłym właścicielom przeważają nad przeciwnikami tej idei, chociaż różnice między zwolennikami i przeciwnikami są zdecydowanie mniej wyraźne niż w elektoracie AWS. Wśród wyborców PSL opinie na temat stosunku do tego przedsięwzięcia są podzielone, natomiast sympatycy SLD w większości są przeciwnikami reprivatyzacji.

REPRYWATYZACJA A POLSKA GOSPODARKA

Spadek poparcia dla reprivatyzacji jest prawdopodobnie związany z faktem, że od kilku lat systematycznie wzrasta liczba osób przekonanych o jej niekorzystnym wpływie na polską gospodarkę (od maja '95 o 26 punktów). Obecnie większość Polaków (60%) uważa przeprowadzenie procesu reprivatyzacyjnego za zjawisko mogące zaszkodzić naszej gospodarce, co dziesiąty (10%) jest przeciwnego zdania, a niemal co piąty (19%) ma do reprivatyzacji stosunek ambiwalentny.

Tabela 3

Jak Pan(i) sądzi, czy reprivatyzacja, tzn. zwrot właścicielom ich dawnej własności, jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	VIII '91	V '92	IX '92	V '95	IX '99	II 2001
	w procentach					
Korzystna	21	14	20	17	10	10
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	26	27	24	27	22	19
Niekorzystna	32	42	36	34	55	60
Trudno powiedzieć	21	17	20	22	13	11

Opinie o skutkach zwrotu mienia dawnym właścicielom zmieniały się w czasie. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że nawet w pierwszym okresie transformacji, kiedy istniało największe poparcie dla idei zwrotu bezprawnie zagrabionej własności, przeważali ankietowani oceniający, iż gospodarka kraju poniesie skutek tego straty. Można zatem przypuszczać, że w tamtym okresie, mimo istniejącej świadomości wysokich kosztów ekonomicznych związanych z tym przedsięwzięciem - przeważały racje moralne i poczucie, że demokratyczne państwo musi naprawić wyrządzone krzywdy. Zapewne wzrost znaczenia racji ekonomicznych w miarę upływu czasu był jednym z czynników decydujących o spadku społecznego poparcia dla tego przedsięwzięcia.

Upatrywanie w reprivatyzacji korzyści dla polskiej gospodarki wykazuje związek, co oczywiste, z deklarowanym poparciem dla tego procesu. Jednak nawet wśród zwolenników reprivatyzacji przeważa przekonanie o jej niekorzystnych skutkach dla gospodarki.

Tabela 4

Stosunek do reprivatyzacji	Jak Pan(i) sądzi, czy reprivatyzacja, tzn. zwrot właścicielom ich dawnej własności, jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna?*		
	korzystna	w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	niekorzystna
	w procentach		
Ogółem	10	19	60
Zwolennicy	22	28	38
Przeciwnicy	2	11	82
Trudno powiedzieć	4	18	43

* Pominięto kategorię „trudno powiedzieć”

Opinie o ekonomicznych skutkach zwrotu zagrabionego mienia dawnym właścicielom związane są z poglądami politycznymi badanych i ich sympatiami partyjnymi. O niekorzystnych skutkach reprivatyzacji dla naszej gospodarki częściej mówią osoby o orientacji lewicowej (75%) oraz potencjalni wyborcy SLD (75%) i PSL (72%) niż badani o poglądach prawicowych (53%) czy sympatycy AWS (36%), UW (52%) i Platformy Obywatelskiej (63%). Trzeba jednak wyraźnie zaznaczyć, że opinie o ekonomicznych stratach wiążących się z tym procesem dominują w odpowiedziach wszystkich ankietowanych, bez względu na ich poglądy i sympatie polityczne czy ich osobistą sytuację społeczną i ekonomiczną.

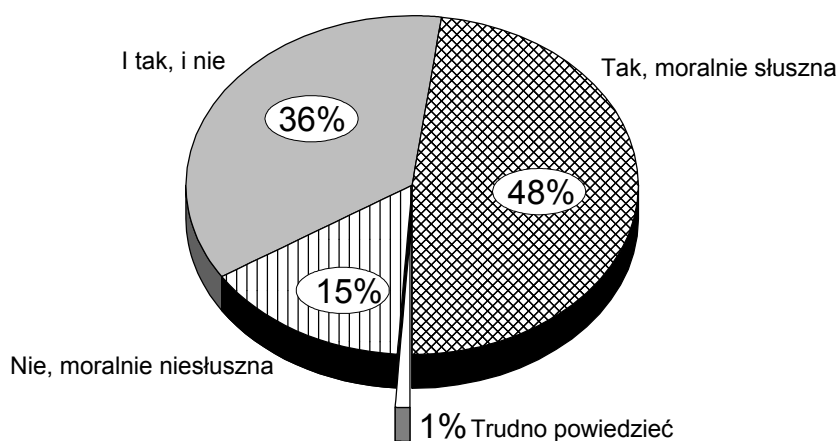
MORALNY OBOWIĄZEK?

Mimo znaczącego spadku poparcia dla reprivatyzacji oraz wzrostu przekonania, że zwrot zagrabionego mienia pogorszy już i tak zły stan finansów państwa i polskiej gospodarki, społeczeństwo ma wyrobiony pogląd na temat etycznej strony tego przedsięwzięcia. Tylko co setny badany (1%) nie potrafi zająć stanowiska w tej sprawie.

W opinii niemal połowy społeczeństwa (48%) reprivatyzacja jest *śluszną z moralnego punktu widzenia*. Świadczy to o dość powszechnej akceptacji argumentów wysuwanych przez zwolenników reprivatyzacji odwołujących się do takich wartości, jak: sprawiedliwość, naprawa wyrządzonych krzywd, poszanowanie prywatnej własności.

Częściej niż co trzeci badany (36%) ma do reprivatyzacji stosunek ambiwalentny. Zapewne taka postawa jest wynikiem zmagania się moralnych i ekonomicznych argumentów *za i przeciw* reprivatyzacji. Mniej więcej co szósty badany (15%) nie znajduje moralnego uzasadnienia dla przeprowadzenia reprivatyzacji (*moralnie niesłuszną*). Prawdopodobnie w tej grupie są osoby podzielające opinie przeciwników reprivatyzacji, argumentujących, że po tylu latach nie można naprawić starych krzywd, nie wyrządzając nowych, a sprawiedliwa reprivatyzacja jest w ogóle niemożliwa.

RYS. 1. CZY REPRYWATYZACJA, CZYLI ZWROT ZABRANYCH WŁASNOŚCI, JEST, PANA(I) ZDANIEM, SŁUSZNA Z MORALNEGO PUNKTU WIDZENIA CZY TEŻ NIESŁUSZNA?

Etyczny aspekt przedsięwzięcia podkreślają przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem (71%), a spośród grup społecznych - kadra kierownicza i inteligencja (74%) oraz uczniowie i studenci (65%). Ogólnie można stwierdzić, że im respondenci są lepiej wykształceni, tym częściej uważają, że z moralnego punktu widzenia reprivatyzacja jest słuszna, i tym rzadziej sądzą, iż jest niesłuszna.

Opinie na ten temat wiążą się z poglądami politycznymi i deklaracjami wyborczymi respondentów. Moralną słuszość idei reprivatyzacji częściej podkreślają osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne (66%), a także sympatycy AWS (66%), PO (63%) i UW (70%) niż badani o poglądach lewicowych (39%) czy potencjalni wyborcy SLD (41%) i PSL (50%). Trzeba jednak zaznaczyć, że we wszystkich grupach, wyróżnionych ze względu na deklarowaną opcję polityczną, sympatie partyjne oraz położenie społeczne i ekonomiczne, ankietowani wyrażający opinię, iż zwrot mienia odebranego z naruszeniem prawa jest moralnie słuszny, przeważają nad tymi, którzy są przeciwnego zdania.

KOMU ZWRACAĆ?

Ponad połowa badanych (56%) uważa, że zwrot mienia powinni otrzymać *tylko obywatele Polski mieszkający na stałe w Polsce*, a dalsze 6% sądzi, iż restytucja mienia powinna dotyczyć *tylko obywateli polskich, niezależnie od tego, w jakim kraju mieszkają*. Ogółem więc ponad trzy piąte badanych (62%) opowiada się za reprivatyzacją, która obejmie tylko Polaków legitymujących się obecnie polskim obywatelstwem. Częściej niż co szósty ankietowany (15%) jest zdania, że reprivatyzacja powinna objąć *wszystkich byłych właścicieli, bez względu na ich narodowość i aktualne obywatelstwo*. Znacznie mniej badanych (5%) podziela pogląd, że zwrot mienia powinni otrzymać *tylko Polacy, nawet jeśli obecnie są obywatelami innych państw*. Opinie w tej sprawie nie zmieniły się w ciągu ostatniego roku. Nadal też niemal co piąty respondent (18%) nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, reprivatyzacja powinna przewidywać zwrot mienia:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	I 2000	II 2001
	w procentach	
- wszystkim byłym właścicielom, bez względu na ich narodowość i aktualne obywatelstwo	15	15
- tylko Polakom, nawet jeśli obecnie są obywatelami innych państw	4	5
- tylko obywatelom polskim niezależnie od tego, w jakim kraju mieszkają	7	6
- tylko obywatelom Polski mieszkającym obecnie na stałe w Polsce	56	56
Trudno powiedzieć	18	18

Opinia, że reprivatyzacja powinna objąć tylko Polaków obecnie na stałe zamieszkałych w Polsce, przeważa we wszystkich grupach społeczno-zawodowych, demograficznych oraz wśród osób deklarujących odmienne orientacje polityczne i różne sympatie partyjne.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, reprivatyzacja powinna przewidywać zwrot mienia:	Elektoraty					Niezamierzający głosować
	AWS	PO	PSL	SLD	UW*	
	w procentach					
- wszystkim byłym właścicielom, bez względu na ich narodowość i aktualne obywatelstwo	13	14	10	10	18	18
- tylko Polakom, nawet jeśli obecnie są obywatelami innych państw	5	9	6	3	6	5
- tylko obywatelom polskim niezależnie od tego, w jakim kraju mieszkają	6	10	2	3	8	7
- tylko obywatelom Polski mieszkającym obecnie na stałe w Polsce	64	54	67	66	49	47
Trudno powiedzieć	12	12	14	18	18	23

* Dane dotyczące UW należy traktować ostrożnie ze względu na małą liczbę (40 osób) zadeklarowanych jej wyborców

Ogólnie można stwierdzić, że w elektoratach największych ugrupowań partyjnych, w tym wśród najbardziej przychylnych reprivatyzacji potencjalnych wyborców AWS, zdecydowanie przeważają opinie, że zwrot utraconego mienia powinien przysługiwać wyłącznie Polakom na stałe zamieszkałym w Polsce.

★

★

★

Publiczne dyskusje o zasadności, kosztach i sposobie przeprowadzenia reprivatyzacji nie pozostają bez wpływu na opinie o tym przedsięwzięciu. W społeczeństwie narasta przekonanie, że wskutek reprivatyzacji polska gospodarka poniesie straty. Jednocześnie niemal połowa społeczeństwa uważa, iż przeprowadzenie reprivatyzacji jest moralnym obowiązkiem państwa wobec osób niesłusznie pokrzywdzonych. Jest to grupa ponad trzykrotnie liczniejsza niż mających przeciwne zdanie. Odnotowany ostatnio spadek poparcia dla restytucji mienia może wskazywać na to, że racje ekonomiczne, odwołujące się do kondycji polskiej gospodarki, dominują nad racjami etycznymi.

Polacy mają wyrobiony pogląd na to, komu należy zwrócić mienie znacjonalizowane po wojnie, jeśli ustawa reprivatyzacyjna wejdzie w życie. Ponad połowa ankietowanych (56%) uważa, że reprivatyzacja powinna dotyczyć tylko obywateli polskich zamieszkałych na stałe w Polsce. Inne rozwiązania tego problemu mają znacznie mniej zwolenników. Warto jednak dodać, że mniej więcej co szósty Polak jest zdania, że zwrot mienia powinni otrzymać wszyscy byli właściciele, bez względu na ich narodowość i obecne obywatelstwo.

Opracowała
Macieja FALKOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, Pan(i) osobiście jest zwolennikiem czy też przeciwnikiem przeprowadzenia reprivatyzacji, czyli zwrotu własności dawnym właścicielom?

(%)

	Raczej zwolenn- nikiem	Raczej przeciw- nikiem	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	48	14	1077
Płeć				
Mężczyźni	41	47	12	511
Kobiety	36	48	15	566
Wiek				
18-24 lat	51	33	15	154
25-34	42	42	16	190
35-44	38	50	12	198
45-54	32	54	14	225
55-64	31	57	12	125
65 lat i więcej	36	49	14	185
Miejsce zamieszkania				
Wieś	34	52	14	397
Miasto do 20 tys.	31	51	18	139
20-100 tys.	40	45	15	193
101-500 tys.	44	44	12	216
501 tys. i więcej mieszk.	46	42	12	132
Wykształcenie				
Podstawowe	38	48	14	285
Zasadnicze zawodowe	36	50	14	321
Średnie	38	47	15	376
Wyższe	47	45	8	95
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	45	43	12	57
Prac. umysł. niż. szczebla	32	48	20	108
Pracownicy fiz. - umysł.	26	60	13	85
Robotnicy wykwalifikowani	36	56	7	105
Robotnicy niewykwalifik.	43	42	15	31
Rolnicy	28	63	9	49
Pracujący na własny rach.	53	42	5	50
Bierni zawodowo				
Renciści	35	43	22	124
Emeryci	34	55	11	211
Uczniowie i studenci	60	28	13	76
Bezrobotni	48	35	17	122
Gospodynie domowe i inni	32	51	17	57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	33	53	13	178
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	42	50	8	86
sekt. pryw. poza rolnict.	42	46	11	213
prywatnym gosp. rolnym	32	57	11	66
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	45	47	9	166
276-399	25	56	19	107
400-549	35	51	14	239
550-799	34	53	13	147
Powyżej 799 zł	45	49	6	157
Ocena własnych war. mater.				
Złe	39	48	13	347
Średnie	33	51	16	487
Dobre	48	40	12	242
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	40	54	6	52
Raz w tygodniu	39	47	14	578
1-2 razy w miesiącu	38	46	17	164
Kilka razy w roku	38	49	13	187
W ogóle nie uczestniczy	32	53	14	95
Poglądy polityczne				
Lewica	24	68	7	313
Centrum	40	43	17	287
Prawica	53	39	8	252
Trudno powiedzieć	39	36	26	224

Tabela 2. Jak Pan(i) sądzi, czy reprivatyzacja, tzn. zwrot właścicielom ich dawnej własności, jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna?
 1 - Korzystna; 2 - W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna;
 3 - Niekorzystna

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	19	60	11	1077
Płeć					
Mężczyźni	10	17	65	8	511
Kobiety	10	20	55	15	566
Wiek					
18-24 lat	18	22	43	17	154
25-34	10	21	58	11	190
35-44	13	19	60	8	198
45-54	8	18	65	9	225
55-64	7	14	72	7	125
65 lat i więcej	6	18	60	16	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	8	18	61	12	397
Miasto do 20 tys.	8	18	57	17	139
20-100 tys.	11	15	62	12	193
101-500 tys.	10	22	59	9	216
501 tys. i więcej mieszk.	16	21	57	6	132
Wykształcenie					
Podstawowe	10	15	59	16	285
Zasadnicze zawodowe	12	20	57	11	321
Średnie	9	20	62	10	376
Wysze	12	22	63	3	95
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	13	23	57	6	57
Prac. umysł. niż. szczebla	12	16	62	10	108
Pracownicy fiz.-umysł.	10	16	66	9	85
Robotnicy wykwalifikowani	8	27	60	5	105
Robotnicy niewykwalifik.	15	15	57	13	31
Rolnicy	7	12	74	8	49
Pracujący na własny rach.	10	23	64	2	50
Bierni zawodowo					
Renciści	7	16	64	14	124
Emeryci	7	18	62	13	211
Uczniowie i studenci	22	20	40	18	76
Bezrobotni	12	18	51	20	122
Gospodynie domowe i inni	8	24	58	9	57
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	11	19	64	6	178
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	13	15	67	6	86
sekt. pryw. poza rolnict.	12	24	57	8	213
prywatnym gosp. rolnym	6	13	72	10	66
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	13	13	56	18	166
276-399	9	12	69	10	107
400-549	11	21	57	12	239
550-799	6	19	66	9	147
Powyżej 799 zł	14	13	67	6	157
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	17	63	12	347
Średnie	9	18	61	12	487
Dobre	16	23	52	9	242
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	8	14	54	23	52
Raz w tygodniu	10	19	60	11	578
1-2 razy w miesiącu	11	23	56	10	164
Kilka razy w roku	10	18	61	11	187
W ogóle nie uczestniczy	9	14	67	10	95
Poglądy polityczne					
Lewica	7	14	75	4	313
Centrum	11	22	55	11	287
Prawica	17	21	53	9	252
Trudno powiedzieć	5	19	51	24	224

Tabela 3. Czy reprivatyzacja, czyli zwrot zabranych własności, jest, Pana(i) zdaniem, słuszną z moralnego punktu widzenia czy też niesłuszną?
1 - Tak, moralnie słuszną; 2 - I tak, i nie; 3 - Nie, moralnie niesłuszną

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	48	36	15	1	1077
Płeć					
Mężczyźni	54	30	15	0	511
Kobiety	43	42	15	1	566
Wiek					
18-24 lat	53	34	12	0	154
25-34	51	36	12	1	190
35-44	48	37	14	0	198
45-54	45	36	19	1	225
55-64	48	34	17	1	125
65 lat i więcej	46	39	15	1	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	43	39	17	1	397
Miasto do 20 tys.	42	43	15	0	139
20-100 tys.	57	34	9	0	193
101-500 tys.	48	36	16	1	216
501 tys. i więcej mieszk.	60	24	16	0	132
Wykształcenie					
Podstawowe	38	39	21	2	285
Zasadnicze zawodowe	43	42	15	0	321
Średnie	54	33	12	0	376
Wyższe	71	20	8	0	95
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	74	19	7	0	57
Prac. umysł. niż. szczebla	50	35	15	1	108
Pracownicy fiz. - umysł.	33	44	24	0	85
Robotnicy wykwalifikowani	47	36	17	0	105
Robotnicy niewykwalifik.	31	58	11	0	31
Rolnicy	47	34	17	2	49
Pracujący na własny rach.	57	33	10	0	50
Bierni zawodowo					
Renciści	39	41	19	2	124
Emeryci	48	37	15	0	211
Uczniowie i studenci	65	27	8	0	76
Bezrobotni	51	37	11	1	122
Gospodynie domowe i inni	42	41	17	0	57
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	50	34	16	1	178
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	45	35	20	0	86
sekt. pryw. poza rolnict.	51	37	12	0	213
prywatnym gosp. rolnym	41	40	18	1	66
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	46	35	17	1	166
276-399	41	42	17	0	107
400-549	46	36	17	1	239
550-799	43	44	13	0	147
Powyżej 799 zł	66	22	11	0	157
Ocena własnych war. mater.					
Złe	44	38	18	1	347
Średnie	47	38	14	1	487
Dobre	58	30	11	0	242
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	45	39	14	2	52
Raz w tygodniu	48	38	14	0	578
1-2 razy w miesiącu	40	41	18	1	164
Kilka razy w roku	54	31	15	0	187
W ogóle nie uczestniczy	51	29	19	1	95
Poglądy polityczne					
Lewica	39	38	23	0	313
Centrum	52	37	11	0	287
Prawica	66	24	10	0	252
Trudno powiedzieć	37	47	14	2	224

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, reprivatyzacja powinna przewidywać zwrot mienia:
 1 - wszystkim byłym właścicielom, bez względu na ich narodowość i aktualne obywatelstwo;
 2 - tylko Polakom, nawet jeśli obecnie są obywatelami innych państw; 3 - tylko obywatelom
 polskim niezależnie od tego, w jakim kraju mieszkają; 4 - tylko obywatelom Polski
 mieszkającym obecnie na stałe w Polsce

	(%)					
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	5	6	56	18	1077
Płeć						
Mężczyźni	17	5	6	56	15	510
Kobiety	13	5	6	56	20	566
Wiek						
18-24 lat	21	8	12	45	14	154
25-34	18	5	7	57	12	190
35-44	16	4	4	59	18	198
45-54	17	5	4	51	22	225
55-64	10	4	5	60	21	125
65 lat i więcej	7	4	6	63	19	184
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	4	5	61	17	397
Miasto do 20 tys.	12	6	8	50	24	139
20-100 tys.	18	2	6	53	20	193
101-500 tys.	18	7	8	51	16	216
501 tys. i więcej mieszk.	18	5	5	58	14	132
Wykształcenie						
Podstawowe	10	4	6	62	18	285
Zasadnicze zawodowe	19	6	9	51	19	321
Średnie	16	6	6	56	18	375
Wyzsze	13	6	10	53	17	95
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	29	6	4	41	21	57
Prac. umysł. niż. szczebla	16	2	11	47	24	108
Pracownicy fiz. - umysł.	9	4	2	70	15	85
Robotnicy wykwalifikowani	19	10	3	57	11	105
Robotnicy niewykwalifik.	11	4	8	67	10	31
Rolnicy	6	4	1	71	18	49
Pracujący na własny rach.	12	2	14	68	5	50
Bierni zawodowo						
Renciści	11	5	4	60	21	124
Emeryci	8	4	6	61	21	211
Uczniowie i studenci	29	7	9	44	10	76
Bezrobotni	25	5	8	41	22	122
Gospodynie domowe i inni	10	7	5	53	24	57
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	18	5	6	54	18	178
spółce właścicieli	17	3	9	45	26	86
prywatnych i państwa	13	7	7	63	10	213
sekt. pryw. poza rolnict.	9	5	3	65	18	66
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	22	4	6	52	16	166
276-399	13	1	5	65	16	107
400-549	11	4	4	61	19	239
550-799	11	6	6	57	20	147
Powyżej 799 zł	20	6	10	45	19	157
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	3	5	62	17	347
Średnie	12	7	7	55	20	487
Dobre	24	5	7	49	15	242
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	9	4	12	51	24	52
Raz w tygodniu	16	5	5	57	17	578
1-2 razy w miesiącu	12	7	8	58	15	164
Kilka razy w roku	15	4	6	56	18	187
W ogóle nie uczestniczy	19	3	6	49	23	95
Poglądy polityczne						
Lewica	8	3	2	69	17	313
Centrum	21	4	9	52	15	287
Prawica	18	7	7	56	12	252
Trudno powiedzieć	15	6	7	42	29	224